

Dokument nr. 8:38

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik og John I. Alvheim om å be Regjeringen legge frem forslag til lov om endringer i lov om folketrygd av 28. februar 1997 nr. 19 slik at norske borgere med opptjening av rettigheter i folketrygden beholder forholdsmessige rettigheter til uførepensjon også uten tre års forutgående medlemskap ved tilbakevending til Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

I lov om folketrygd §12-2 fastslås som vilkår for rett til uførepensjon medlemskap i trygden de siste tre år frem til uføretidspunktet. Vilkåret om tre års forutgående medlemskap gjelder ikke for person som har vært medlem av trygden i minst ett år umiddelbart før han eller hun setter frem krav om pensjon dersom a) vedkommende ble ufør før fylte 26 år og da var medlem i trygden, eller b) vedkommende etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år.

Tidligere inntraff retten til uførepensjon etter ett års medlemskap i trygden. I Ot.prp. nr. 4 (1993-1994) ble det fremmet forslag om at denne retten først skulle gis etter tre års medlemskap. I Innst. O. nr. 8 (1993-1994) støttet Fremskrittspartiets representanter denne endringen. Utviklingen har imidlertid vist at stadig flere nordmenn arbeider lengre perioder utenfor landets grenser for så å vende tilbake til Norge. Dette er også blitt en vanligere måte for å skaffe seg kvalifikasjoner som ikke fås så lett i Norge og som kan bidra til å skaffe nye impulser og kvalifikasjoner til norsk næringsliv. Bestemmelsen om at man etter fem år eller mer i utlandet igjen må opparbeide rett til uførepensjon i tre år virker særlig urimelig dersom man har mange års medlemskap i Folketrygden fra tidligere yrkesaktive perioder i Norge. Det er særlig gruppen med tidligere medlemskap og opptjening i Folketrygden forslagsstillerne vil legge forholdene bedre til rette for. Dersom man kommer til Norge uten tidligere å ha opptjening i Folketrygden er det rimelig med en opptjeningstid på tre år før man oppnår rett til ytelser.

I dagens situasjon er det stadig flere nordmenn som, etter mange arbeidsår i Norge, velger å ta arbeid utenfor landets grenser i kortere eller lengre perioder.

Gjennom sine arbeidsår i Norge har medlemmet betalt premie, trygdeavgift, til Folketrygden for å oppnå rett til ytelser som skal bidra til livsopphold dersom uforutsette hendelser gjør medlemmet ute av stand til å sørge for sitt utkomme gjennom vanlig arbeidsinnsats. Ved fravær fra Norge og bortfall av trygdeavgift i mer enn fem år bortfaller også retten til uføretrygd. Mange opplyser at de aldri har fått noen informasjon om disse bestemmelsene ved utreise.

Ved tilbakekomst til Norge, og eventuell gjeninntreden i et arbeidsforhold, gjenoppstår plikten til å betale trygdeavgift og mange regner med at fulle trygdeytelser består. Mange opplever det som et alvorlig sjokk dersom de blir uføre innen det er gått tre år når de får vite at de ikke har rett til uførepensjon og således står uten mulighet til inntekt. For enkelte bidrar det til frustrasjonen å vite at flyktninger som kommer til Norge har rett til uføretrygd uten tre års botid, noe som kan virke urimelig.

Forslagsstillerne mener det er nødvendig å vurdere endringer i lovverket slik at de arbeidstakere som har betalt premie til Folketrygden gjennom mange år før de reiste ut fra Norge får rett til ytelser som står i forhold til den trygdeavgift som er betalt og det tidsrom vedkommende har vært medlem av trygden uansett hvor langt fravær fra Norge de har, etter at de vender tilbake til landet.

Ved beregning av uførepensjonens størrelse er det vanlig å regne med fremtidige poeng frem til aldersgrensen for alderspensjon beregnet på bakgrunn av de poeng som er opptjent frem til uføretidspunktet. For personer som har oppholdt seg i utlandet over en viss tid, vil det være naturlig og rimelig å gjøre fradrag for disse årene ved beregningen. Det er rimelig å legge til grunn at opptjening har skjedd i det landet medlemmet har oppholdt seg under fraværet fra Norge, som kan dekke den aktuelle perioden.

Det er naturlig å tro at flere og flere nordmenn i fremtiden vil finne det interessant å arbeide et antall år utenfor landets grenser. Dette kan også betraktes som en fordel for landet fordi erfaringer fra andre lands arbeidsmiljøer kan være kompetansegivende og positive i forhold til å bringe ny kunnskap tilbake til hjemlandet. Det er etter forslagsstillernes mening derfor ikke formålstjenlig å «straffe» dem som blir uføre etter utenlandsopphold dersom de har opptjening i folketrygden fra tidligere.

Forslag

Det fremmes derfor følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til lov om endringer i lov om folketrygd av 28. februar 1997 nr. 19 slik at nordmenn med opptjening av rettigheter i Folketrygden beholder forholdsmessige rettigheter til uførepensjon også uten tre års forutgående medlemskap ved tilbakevending til Norge etter utenlandsopphold.

15. januar 2002